

Nr 317

Av herr **Nilsson, Hjalmar**, och herr **Hedström**, *angående ansvarsförsäkring för statlig verksamhet.*

(Lika lydande med motion nr 414 i Andra kammaren)

De försäkringsförhållanden som i dag gäller för statliga verk och inrättningar samt för av staten helt eller delvis ägda företag uppvisar en splittrad bild och fungerar i vissa avseenden direkt otillfredsställande.

Detta gäller försäkringsskyddet såväl för statens och de statsägda företagens egendom som för skador som drabbar enskild person eller egendom på grund av omständigheter för vilka statliga verk och institutioner har ansvar. I det senare fallet innebär en lång tidsutdräkt för skadereglering och mycket stark restriktivitet betydande olägenheter för den enskilde.

Kronan tillhörig egendom försäkras i allmänhet inte. Staten står självrisk. När skada inträffar på sådan egendom, finns emellertid inte någon central instans som snabbt och på ett smidigt sätt kan bedöma skadans omfattning och den »skadeersättning» som den drabbade institutionen bör ha att påräkna för behövliga åtgärder på grund av skadan. Någon översikt över omfattningen av de försäkringsmässiga skador som drabbar statlig egendom synes heller inte finnas. På grund härav saknas tillfredsställande underlag för skadeförebyggande åtgärder.

När enskilda åsamkas person- eller egendomsskador vilka de anser vållade av kronan och för vilka enligt nuvarande ordning ersättningsfrågan handläggs av varje statlig institution för sig, uppstår enligt erfarenheten inte sällan sådana olägenheter och sådan tidsutdräkt att det verkar stötande. Ofta torde domstolsförhandlingar anlitas även där ansvarsfrågan och skadeståndets storlek förefaller kunna relativt lätt bedömas med hjälp av föreliggande prejudikat. Vid reglering av skadeståndsskador inom det enskilda försäkringsväsendet torde anlitan- de av domstol tillhöra undantagen. Här synes oss ett försäkringsmässigt förfarande vara att föredraga framför de nuvarande skaderegleringsformerna speciellt beträffande verk och inrättningar som har att utföra servicetjänster åt allmänheten, t. ex. järnväg, post o. a., men även exempelvis försäkringsväsendet.

Aktiebolag ägda eller dominerade av staten har att själva avgöra om och i vilken utsträckning de har nytta av att försäkra. De har därvid att som försäkringsgivare anlita det enskilda försäkringsväsendet. Med hänsyn till den särställning försäkringar allmänt intar och till svårigheten att bedöma pris och kvalitet är det av vikt att största möjliga säkerhet vinnes för att de statliga

och statsdominerade bolagens försäkringsfrågor handläggs på rationellaste sätt. Härvid är inte enbart att beakta att man genom anbudsförfarande tillser att bästa och billigaste försäkring erhålles utan även att försäkringar som saknar betydelse för den ekonomiska säkerheten inte tecknas. Många av de statliga eller statsdominerade bolagen torde sålunda kunna bära betydande självrisker för vissa skadetyper.

Ett statligt bolags styrelse och verkställande direktör, som har ansvaret för driften, skall naturligtvis inte frångåas initiativet i försäkringsfrågor. Detta hindrar emellertid inte att det skulle vara av värde, om ledningarna av de statliga företagen vid bedömningen av försäkringsfrågor hade en expertgrupp att tillgå.

Ett av samhället inrättat organ, en försäkringsbyrå, skulle lämpligen kunna handlägga samtliga de frågor som här berörts. Genom att medarbetarna inom en sådan byrå bleve experter på hithörande frågor skulle dessa kunna bearbetas mera rationellt. Det totala arbetet, och därmed kostnaderna, skulle sannolikt kunna göras mindre omfattande än när frågorna handläggs inom ett flertal olika statliga institutioner. Tidsutdräkten skulle kunna bli mindre, till båtnad för de medborgare gentemot vilka skadereglering sker. Dessutom skulle i en försäkringsbyrå skapas ett samhälleligt organ inom vilket praktiska erfarenheter kunde samlas om sådana försäkringsfrågor som nu till alldeles övervägande del handläggs inom enskilda försäkringsföretag.

Tanken är här inte att ett fristående ämbetsverk skulle inrättas för ändamålet. Snarare torde det vara möjligt och lämpligt att inom ett existerande verk, exempelvis statens järnvägar eller postverket, som redan nu har att handlägga skadestånds- och ersättningsfrågor av typer som ryms inom de ovan åsyftade kategorierna, inrätta en försäkringsbyrå som organisatoriskt sorterar under vederbörande verk men som i sin funktion är fristående.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående *dels* försäkringsbaserad skadereglering i större utsträckning än som nu är fallet av statliga verks och inrättningsansvarsförpliktelser enligt i motiveringen utvecklade tankegångar och *dels* inrättande av en försäkringsbyrå såsom en central institution för kronans och de statliga och statsdominerade bolagens försäkringsfrågor.

Stockholm den 24 januari 1964

Hjalmar Nilsson

Uno Hedström